

Nytt från

nr 3 2020

UPPSALA- ROSLAGS-

kretsen

**Corona-anpassat
årsmöte**

Ost om Gräsö

**Svarthubben
200 år**

Svenska Kryssarklubben

 Svenska Sjö

Båtförsäkring på mina villkor

"Hos oss får du
mer trygghet för
mindre pengar"

Anders, välkänd meteorolog,
kund och en av våra 247 000 delägare.

Vi på Svenska Sjö har bara en sak för ögonen. Att ständigt utveckla de bästa båtförsäkringarna och trygghetslösningarna för dig och din båtklubb. Genom Svenska Kryssarklubben är du delägare i Svenska Sjö och det ger dig direkta fördelar som resultatbonus för medlemmar, smidig skadereglering och mer omfattande villkor. Och här har vi nu blivit ännu lite bättre, vi har dubblat maxersättningen i rättskyddsförsäkringen och också satt ett tak på självrisken.

Så du kan lugnt gå in på www.svenskasjo.se om du vill veta mer eller räkna ut din premie.

Vid rodret

”Bakom udden där framme finns en fin vik. Där skulle vi kunna ligga i natt.”

Jag insåg snabbt problemen.

”Nej, det går inte. Tremeterskurvan går långt ut. Och det är helt oskyddat från väster.”

”Men det ska ju inte blåsa från väster.”

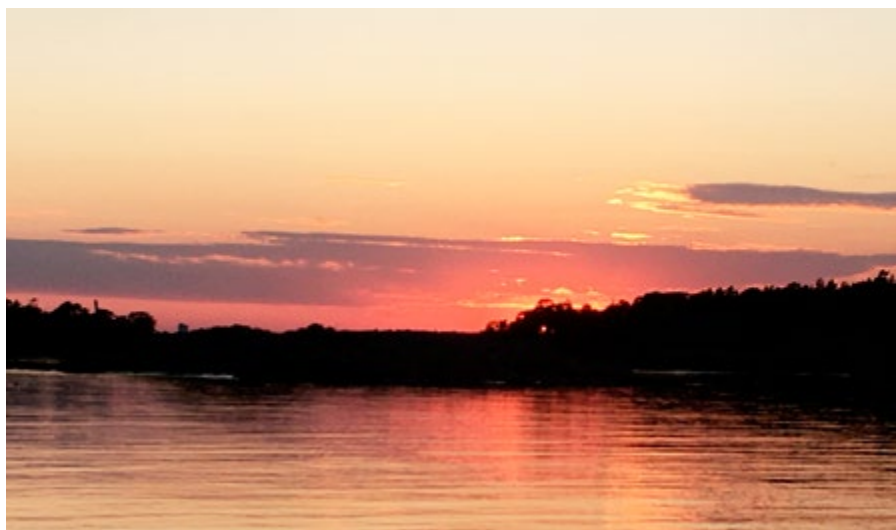

Vi rundade udden och smög oss sakta in i viken. Den visade sig vara jämindjup på strax under tre meter, ända fram till ett vassbälte. Och jag hann komma ifatt och tänka om. Vi hade hittat en mycket vacker vik, perfekt belägen för ankring till middagstid. Och som en extra bonus en mycket vacker solnedgång i den spegelblanka fjärden.

Vi seglade mot Västerås i Mälaren, och hade all tid i världen att leta nya platser och nya hamnar. Den här sommarens seglingar blev annorlunda för de flesta av oss, många planer fick göras om. För vår del innebar det fler men kortare seglingar. Och tid att leta runt, vi skulle egentligen inte någonstans.

På vägen hem från Västerås tog vi omvägen genom genvägen i Röka ström, bara för att det var kul. Vi hade inte bråttom. Vi hittade många nya vackra delar av Mälaren.

Vi planerade in en tur ut från sötvattnet. Inte heller den gick så långt bort, en stor del av tiden letade vi oss runt i Sörmlands skärgård. De gånger vi gått här

tidigare var vi på väg någonstans. I år stannade vi upp, flyttade oss några sjömil och hittade en ny ö. Så mycket vackert som vi aldrig hade upptäckt tidigare!

Man kan ju inte gärna vara mer isolerad än på en båt, vi uppfyllde vår del av samhällskontraktet med råge, kändes det som. Men efter någon vecka behövde vi mer mat och vatten. Kanske lite diesel. Oxelösund låg bra till. Den stora livsmedelsbutiken annonserade på sin hemsida om leverans till gästhamnen, så vi tillbringade några dagar med att fylla i en inköpslista, att levereras till hamnen.

På väg mot staden upprepades scenen från Mälaren. Jag var helt inne på att övernatta i gästhamnen.

”Bakom udden där framme finns en fin vik.”

”Det går inte. Den är ju helt oskyddad.”

”Men det ska ju inte blåsa.”

Vi fick en perfekt ankarvik, precis utanför synhåll från järnverk och annat. Och med en sagolikt vacker solnedgång över en spegelblank Bråvik.

Dagen därpå fyllde vi våra förråd, vi har aldrig varit så välförsedda som i år. Efter ytterligare några dagar vände vi åter hemåt. Belåtna efter nya upplevelser.

Och kanske att vi fortsätter att utforska våra närområden.

*Lennart Beckman
Foto Maria Kronander*

Nya medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna till SXX Uppsala-Roslagskretsen, kretsen som vill samla Kryssarklubbare i de nordliga delarna av Mälaren och Roslagen.

Vi hoppas våra nya medlemmar ska finna nytta och nöje i sitt medlemskap och samtidigt finna gemenskap med andra båtvännar. Är du ny medlem, men ditt namn ännu inte har hunnit föras in i listan, är du ändå lika välkommen!

Lotta Albihn	Uppsala	Bengt Gradin	Uppsala
Mathias Andersson	Hallstavik	Gabi Grip	Bromma
Fredrik Antevik	Vaxholm	Hugo Grip	Bromma
Mats Benson	Knivsta	Ingo Grip	Bromma
Erik Bergseth	Nacka	Russell Haresign	Stockholm
Lotta Bergseth	Nacka	Sarah Havrén Schütz	Uppsala
Greta Bergström	Uppsala	Torbjörn Helmfrid	Vänge
Olle Bergström	Uppsala	Kelly Hubble	Järlåsa
Oskar Bergström	Uppsala	Linnea Hubble	Järlåsa
Stina Bergström	Uppsala	Gunnika Isaksson-Lutteman	
Åsa Bergström	Uppsala		Vaxholm
Anna Bernmalm	Norrhälje	Johanna Juhlin	Täby
Anna Bielsten	Stockholm	Kari Kiviniemi	Stockholm
Dan Bielsten	Stockholm	Anders Larsson	Åkersberga
Ingemar Boström	Hallstavik	Peder Lassen	Uppsala
Eric Cederlund	Årsta	Zofia Lassen	Uppsala
Johan Claesson	Vaxholm	Jan-Olof Lindroos	Saltsjö-Boo
Christian Dela	Kiel, Tyskland	Tobias Magnsjö	Uppsala
Doron Driri	Uppsala	Stanley Mahan	Uppsala
Hedvig Eisen	Bromma	Elias Martinsson	Norrhälje
Camilla Fiedler-Blackhammar	Gimo	Erik Mattsson	Uppsala
Erik Fiedler-Blackhammar	Gimo	Maria Mattsson	Uppsala
Othmar Flick	Saltsjö-Boo	Max Moberg	Skutskär
Alf Frenkel	Stockholm	Anna Nora Morén	Uppsala
Birgitta Frisk	Östhammar	Nils Morén	Uppsala
Magnus Furugård	Djurhamn	Oskar Noren	Uppsala
Tomas Gabrielsson	Gävle	Christer Nyberg	Stockholm
		Susanne Nyman Furugård	Djurhamn

forts. på nästa sida →

Nya medlemmar forts.

Tommy Oksanen	Stockholm	Axel Stridh	Täby
Jiri Otta	Täby	Nore Stridh	Täby
Lars Pajander	Bromma	Patrik Stridh	Täby
Kristina Persson	Uppsala	Saga Stridh	Täby
Nina Pietarila	Upplands Väsby	Viggo Stridh	Täby
Tina Ramark	Bromma	Peter Sundin	Gävle
Fredrik Rinman	Bagarmossen	Per-Olof Swing	Skutskär
Daniel Rönnbäck	Upplands Väsby	Helena Söderström	Uppsala
Lars Rönnbäck	Upplands Väsby	Martin Söderström	Uppsala
Jonas Rönnegård	Västerås	Nova Söderström	Uppsala
Johannes Schwarz	Uppsala	Siri Söderström	Uppsala
Andréas Schütz	Uppsala	Bengt Sörvik	Uppsala
Dalibor Sedlak	Kungsängen	Anders Westberg	Nacka
Miroslava Sedlakova	Kungsängen	Anna Westergren	Uppsala
Elin Sikell-Lundin	Tyresö	Johan Wiklund	Norrtälje
Emilie Sjögren	Sundbyberg	Eija Österberg	Bålsta
Piotr Sobieszek	Uppsala	Roine Österberg	Bålsta
Annika Stridh	Täby	Johan Österdahl	Norrtälje

Medborgarskolans sjölivskurser

Kryssarklubben har avtal med Medborgarskolan Uppsala att våra medlemmar får 200 kronor i rabatt på ordinarie sjölivskurser (ej SRC). Bästa sättet är att boka direkt med verksamhetsansvarig, Therese Thell, 010-15 75 206, eller therese.thell@medborgarskolan.se. Ange att du är medlem i Kryssarklubbens Uppsala-Roslagskrets. Medborgarskolans kursutbud hittar du på www.medborgarskolan.se

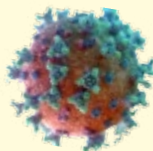

Naturreservatet Svenska Högarna, rättelse

I nummer 2/2020 av *Nytt från Uppsala-Roslagskretsen* finns en notis om Svenska Högarnas naturreservat. Notisen har tyvärr blivit delvis missvisande. Det råder till exempel inte förbud mot båttrafik i hela reservatet. En korrigerad text finns i tidningens nätversion, som du kan läsa på kretsens hemsida.

På Stockholms länsstyrelses hemsida får du veta mer: www.lansstyrelsen.se/stockholm. Klicka på "Besöksmål" och sök sedan upp Svenska Högarna.

Virtuellt årsmöte

Även om smittspridningen av det nya coronaviruset har minskat i vår region, så vet vi ännu inte hur det kommer att utvecklas under hösten. Styrelsen i Uppsala-Roslagskretsen bedömer därför att det är olämpligt att genomföra årsmötet på traditionellt vis. Samtidigt ska vi säkerställa att så många medlemmar som möjligt kan delta i diskussioner och val.

Årsmötet kommer därför att genomföras digitalt med hjälp av konferenstjänsten Microsoft Teams (läs gärna om tjänsten på www.microsoft.com/teams). Innan mötet får alla deltagare e-post med en länk till mötet. När det är dags för mötet klickar man på länken för att delta.

Årsmöteshandlingar skickas ut med e-post till alla som i förväg anmält att de vill delta i mötet. Handlingarna läggs också ut på kretsens hemsida.

För den som inte vill eller kan delta i mötet finns möjlighet att i förväg skicka synpunkter, kommentarer och val med e-post till [uppsala-roslagskretsen@sxk.se](mailto: uppsala-roslagskretsen@sxk.se). Medlemsförslag inför mötet ("motioner") ska enligt stadgarna vara inlämnade till styrelsen senast en månad för årsmötet för att kunna tas upp på mötets föredragningslista.

Anmälan till årsmötet

Varje kretsmedlem som vill delta i årsmötet 2020 *bör före mötet* meddela detta med e-post till [uppsala-roslagskretsen@sxk.se](mailto: uppsala-roslagskretsen@sxk.se). Mejlet ska innehålla namn och e-postadress och helst även medlemsnummer i SXX (se medlemskortet från SXX). Det är bra om mejlet med anmälan anländer i god tid före mötet.

Senast 12 dagar före mötet kommer du som anmält dig att få ett svarsmejl med årsmöteshandlingar och en länk till det digitala mötet. Detta mejl blir också ditt röstkort. Ytterligare information om hur mötet går till kommer att finnas i detta mejl, som även utsänds till alla som är anmälda till *kretsens* e-postlista.

Vid planeringen av det virtuella årsmötet har styrelsen tagit hänsyn till kretsens stadgar, Dataskyddsförordningen (GDPR) samt tillämpliga delar av "Lag (2020:198) om tillfälliga undantag för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor".

Styrelsen

Kallelse till årsmöte 2020

Medlemmarna i Svenska Kryssarklubbens Uppsala-Roslagskrets kallas härmed till kretsens ordinarie årsmöte måndagen den 2 november 2020 kl 19.00. Årsmötet genomförs i digital form, se sidan 5.

Årsmöteshandlingar finns på kretsens hemsida senast 2020-10-22 och kommer även att utsändas med e-post.

Förslag till dagordning:

- 1 Val av ordförande att leda mötets förhandlingar.
- 2 Val av sekreterare för mötet.
- 3 Val av två justerare att jämte ordföranden justera årsmötesprotokollet.
- 4 Fråga om mötets stadgeenliga utlysande.
- 5 Fastställande av dagordningen.
- 6 Föredragning av styrelsens verksamhetsberättelse samt resultat- och balansräkning.
- 7 Revisorernas berättelse.
- 8 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- 9 Styrelsens förslag till verksamhetsplan.
- 10 Fastställande av kretsavgiften.
- 11 Styrelsens förslag till budget.
- 12 Val av ledamöter och suppleanter i styrelsen.
- 13 Val av revisorer/revisorssuppleant.
- 14 Val av kretsens representant i Kryssarklubbens Rådslag.
- 15 Val av ledamöter i valberedningen.
- 16 Information.
- 17 Inkomna ärenden enligt 7 § i stadgarna. (Ärende ska ha inkommit till styrelsen senast den 2 oktober 2020.)
- 18 Avslutning av årsmötesförhandlingarna.

Välkomna!

Valberedningen

Uppsala-Roslagskretsens valberedning arbetar nu för fullt med att hitta kandidater till kretsens styrelse m m inför årsmötet. Valberedningens sammankallande är *Hans Norman* och han nås via e-post till hans.norman@hist.uu.se eller tel 018-42 57 85.

6-timmars 2020

Vårkvarten

Än är inte Tony familjens mesta mästare!

Vårkvarten, Uppsala-Roslagskretsens 6-timmarstävling på Ekoln, skulle ha gått 7 juni men blev framflyttad på grund av hårda vindar och vågor. Det hade blåst sydligt hela natten med medelvindar kring 10 m/s men mycket mer i byarna. Sjön var därför grov och att ge sig ut på pinkryss i dessa vindar tyckte skepparmötet var olämpligt. Reservdagen, lördag 13 juni var förhållandena däremot idealiska! Ostliga vindar med medelvindar omkring 5 m/s, men klart mer i byarna, gav höga båtfarter.

Som så många gånger förr vann nu Tony Karlsson med gastarna Lars Pettersson och Lars Österberg, ett mycket rutinerat team. Därmed har Tony tre in-teckningar (2016, 2018, 2020) i vandringspriset, ett vikingaskepp, men hans far, Åke vann också tre gånger (i en Comfort 30, 1998, 1999, 2000), men då var tävlingen lite annorlunda organiserad.

Imponerande är också att Kalle Svensson, David Anstey och Patrik Jelveby, som alla seglade ensamma, kunde segla så snabbt och långt i de friska vindarna (shorthanded SRS-tal används inte i Kvarten). Noterbart är också att det var tio olika båttyper som deltog, ett tecken på att Kvarten passar alla.

Skeppare	Båt	SRS	Dist. M	Korr. dist. M
Tony Karlsson	Athena 34	0,940	35,64	37,91
Kalle Svensson	IF	0,810	29,78	36,77
David Anstey	Sk 55	1,007	36,62	36,37
Anders Linde	Sveakryssare	0,970	32,44	33,44
Patrik Jelveby	X-102	0,955	31,56	33,05
Henrik Schulze	J/70	0,981	32,27	32,90
Tore Ericsson	Cumulus	0,861	27,5	31,94
Svante Rumar	Sunwind 26	0,809	24,20	29,91
Anders Linnqvist	H-båt	0,852	22,54	26,46
Sue Wincent-Dodd	Hydra			DNF

Höstkvarten

En lärdom!

Idag följer vi vädret i våra mobiler. Söndagen 16 augusti visste vi alla vad som väntade oss. Svaga ostliga vindar 3 m/s på morgon, framåt eftermiddagen skulle det tunna ut ytterligare. Vi påminde varandra om vikten att vara nära målområdet i ESK:s hamn sista tiden före kl 16, annars kunde det bli stora tidsöverdrag med dubbelt distansavdrag som straff. Så vad hände?

Vid starten kl 10 drog de flesta av 12 deltagande båtar iväg mot Gräna Jungfrun/Koffsan i skaplig fart, några seglade mot Norsholmen och Alsikeviken/Kyrkviken. Men snart började vinden att avta fläckvis. Skulle man hinna med ytterligare ett banben innan det var dags att segla till målet? Alla vill ju segla så långt som möjligt på 6 timmar.

Sen kom dråpslaget. Av de svaga vindarna blev det växlande vindar, mycket svaga, ofta obefintliga. Vad hjälper det då att ”bara” befinna sig 1,7 M (närmsta banbenet) från mål?

Åtta båtar var så långt borta från målet att de blev tvungna att bryta. Tre båtar kom i mål kraftigt försenade, som mest med 50 minuter. En båt, Scanmar 33 Marozza med Hinrik Nyberg som skeppare och Anders Blomqvist som gast, kom i mål med 14 minuter till godo. De blev dagens vinnare och erövrade därför vandringspriset, kopparfatet. I övrigt se tabellen.

Vad är det man säger? Den som gapar över mycket, mister ofta hela stycket! Vem kan segla förutan vind?

Skeppare Gast	Båt SRS	Övertid Dist.avdrag	Seglad dist Korr dist
Hinrik Nyberg Anders Blomqvist	Scanmar 33 0,916	0 min 0 M	11,09 M 12,107 M
Tore Ericsson Astrid Mäkitalo	Cumulus 0,861	36 min 2,59 M	12,97 M 12,051 M
Fredrik Söderman Anna Granholm	Sk 55 0,939	50 min 4,31 M	15,52 M 11,937 M
Kjell Lindberg Arne Nordström	Comfort 26 0,899	30 min 1,59 M	9,51 M 8,815 M

Slutligen: Välkommen tillbaks till Vårkvarten 2021! Det blåser nog mer då.

Tore Ericsson för Uppsala-Roslagskretsens 6-timmarskommitté

Från en tidigare Singösexa med mera vind. Foto Sergio Crisostom.

Vi seglade Singösexa våren 2020

Strålande sol från molnfri himmel inledde dagen. Vindprognosen aviserade 3 m/s och något ökande på eftermiddagen, men med ett vindskifte från NO till SO. Det såg ut att bli en bra dag för segling med vindskifte som man skulle kunna dra nytta av.

Tre båtar kom till start; Andreas i sin Albin 78 med Erik som gast, Anneli och Micke i sin Maxi 909 och jag själv i familje-Compisen.

Efter starten drog Andreas och Anneli iväg österut kryssande mot Galten medan jag själv tänkte utnyttja den ostliga vinden och gick norrut. Det visade sig dock att vindgudarna inte var på samarbetshumör och de bjöd på ett totalbleke på Singöfjärden. Andreas och jag själv lyckades slingra oss ur bleket, medan Anneli och Micke blev liggande nära två timmar innan de fick vind igen.

Dessutom mojnade vinden på sena eftermiddagen så alla kom sent i mål.

Efter målgång blev det sedvanlig korvätning på Bergskärs brygga. Korven smakade särskilt bra då Hasse och Ulf stod för grillningen – tack för det.

Sedan följde resultaträkning. Andreas var den som (som vanligt) hade längsta seglade distansen. Han har verkligen fart på sin båt. Efter sedvanliga korrekitioner och avdrag för sen målgång blev resultatet

Andreas och Erik	24 M
Anneli och Micke	16 M
Kjell	15 M

Utsikt från Svartklubbens fyr.

Svartklubben 200 år

Många gånger har jag envetet stirrat på fyren Svartklubben, strax norr om Grisslehamn och öster om Singö, i både en och två timmar utan att den har tyckts komma närmare. I alla fall kändes det så där vi kryssade i motvind på Ålands hav. Den efterlängtade fyren, som markerar farleden inomskärs mot Öregrund, verkade vara ett mål svårt att nå!

Men lördagen den 15 augusti inträffade Internationella Fyrdagen och i år firade vi särskilt den svart-vita, knubbiga Svartklubben (se tidningens framsida) som fyller 200 år. Firandet kunde äga rum i det vackraste väder man kan tänka sig med sol och värme; nästan vindstilla fastän Svartklubben ligger i havsbandet. Sikten var vidunderlig!

Högtidligheterna inramades av musik och flera tal hölls: bland annat berättade fyrexperten Dan Thunman om fyrens historia och Lars Nylén om fyrplatsens betydelse genom åren. Sjöfartsverkets generaldirektör, Katarina Norén, talade

om fyrarnas framtid. Svenska Fyrskapskapets grundare och ordförande, Esbjörn Hillberg, kunde efter några väl valda ord fästa jubileumsskylten på fyrens port. När väl skylten var ordentligt fastskruvad sköts en högtids-salut med två smärre kanoner!

Efter programmet fick de som ville tillfälle att besöka fyren och njuta av utsikten. Även annars stängda skrymslen i fyren kunde nu inspekteras, och Dan Thunman kunde då notera att man mycket tydligt inifrån fyren kunde se den tidigare porten som slogs in i samband med en svår ostlig storm 1821. Utifrån finns spår av porten bara i form av en trappsten. Inne i fyren fanns också utöver det inre av den gamla porten den trappa kvar som tidigare använts. Då skadorna efter stormen reparerades valde man att mura igen resten av den sönderslagna porten och i stället öppna en ny port. Den noggrant kartlagda historien om Svartklubben visade sig alltså inte bara stämma, utan tydliga minnen av det förflutna kunde ses i fyrens inre.

Festligheterna kring fyrfödelsedagen avslutades med en fin utställning i det gröna av fotografier med anknytning till Svartklubbens 200-åriga historia.

Till sist tog lotsbåten en större grupp hedersgäster till fastlandet för hemfärd. Och fyren Svartklubben fick i lugn och ro påbörja sitt tredje sekel!

Den som vill kan ta del av en film som beskriver fyrfirandet på YouTube, sök efter "Roslagens sjöfartsminnesförening" eller gå direkt till följande länk: <https://youtu.be/byXftcDwxkI>

Jubileumsskylt 200 år.

Text och foto: Kristina Söderlind Rutberg

Foto SVT.

Att övervintra i isen

Många tänker på att låta båten ligga kvar vid bryggan under vintern istället för att lyfta upp den för vinterförvaring, men för de flesta stannar det vid tanken.

Teknik för att övervintra båten i vattnet finns, men här i landet tar de flesta upp sina båtar, så gör många i varmare länder utan is också eftersom det är ett bra tillfälle att göra underhåll på båten.

Fördelen med att låta båten ligga kvar i vattnet är att man inte behöver masta av och på, vilket för många är besvärliga moment. Man behöver inte heller använda stöttor eller vagg.

På en del varv kan man ta upp båten med masten på och då faller ju mastargumentet. Däremot krävs fortfarande stöttor, så lite fördel kan det ju vara att ha båten kvar i vattnet.

Lite att tänka på vid övervintring i vattnet

Båtskrovet får inte utsättas för skruvis. Jag talar om plastbåtar i den här artikeln, träbåtar behandlas på annat sätt.

Bottengenomföringar bör ha genomspolats med frostskyddsvätska, sjövattnetsystemet måste också spolas igenom med frostskydd om båten inte underhållsvärms. Alla vattentankar måste tömmas, likaså alla slangar i vattensystemet, så där slipper man inte lindrigare undan än om båten tas upp, i det fall man inte har underhållsvärme i båten.

Intervjuer med isliggare ger vid handen att förberedelserna är ungefär desamma som när båten tas upp för vintern.

Det kan tillkomma krav från försäkringsbolagen på strömvakter som initieras via mobiltelefonnätet, eftersom det är vanligt med frostvakter i vinterliggarna.

Det finns en del olika tekniker i vattnet för vinterliggare, man kan ha propellrar i vattnet som cirkulerar varmare vatten mot båten så att det inte ska frysa. En annan teknik är att blåsa luft i slangar under båten för att få rörelse på vattnet.

En länk till fler synpunkter om vinterförvaring i sjön: <http://www.livetombord.se/artiklar/artiklar/20170926/5-anledning-ang-lamna-baten-i-sjon-over-vintern/>

Kurt Sjöberg, Tekn. Rep. Uppsala-Roslagskretsen

Navigering öster om Gräsö. Foto Carolina Morén.

Gräsö skärgård - ett spännande alternativ till Öregrundsgrepen

För den som passerar Öregrund på väg norr- eller söderut finns en alternativ led till Öregrundsgrepen och farleden från söder. Genom att gå på Gräsös ostsida kan man följa en skyddad inomskärsled genom orörd skärgård med fantastisk natur. Längden är cirka 20 M.

Gräsö skärgård kan med viss rätt betraktas som farlig, och visst är det en gammal skeppskyrkogård där fartyg på väg sydvart lätt kunde hamna i svårigheter om man inte kunde bestämma sin position. Sedan dess har fyren på Örskär kommit till och fyrskeppet Grundkallen har ersatts med en kasunfyr, vilket har underlättat navigationen i området. Nu har även GPS tillkommit, vilket gett helt nya möjligheter till säker navigation.

Sjökorten och djupmätningarna öster om Gräsö är gjorda under sent 1800- och tidigt 1900-tal men har numera kompletterats med hjälp av flygfotografering, vilket gör att strandlinjer och områden med djup mindre än 3 m finns inritade, och det finns både 3 m- och 6 m-kurvor.

Det finns en enkel led genom skärgården på Gräsö ostsida, se bilden på nästa sida. Leden börjar vid västmärket väst om Vassarö sydspets och kommer ut i höjd med och ost om Örskär. Från den positionen är det sedan enkelt att fortsätta norrut. Djupet överlag utanför 6 m-kurvan är 10–20 m. Eftersom det inte finns några prickar bör man använda GPS, och då gärna med ruttfunktionen och i förväg inmatade kurslinjer. Det finns några kummel och målade fläckar längs leden, men de återfinns inte i några sjökort. En tabell med förslag på girpunkter för GPS-en finns på sidan 16 eller kan hämtas på kretsens hemsida.

Den första delen (från söder) går i ett lättnavigerat sund där det också finns många möjligheter till natthamn vid någon av de många öarna. Man går sedan norrut i sundet mellan Rävsten och Bjurskäret.

Den del av skärgården man nu möter måste betraktas som svårnavigerad. Skären är låga, saknar växtlighet och är svåra att se och identifiera. En del är lätta att se då de är helt vita av fågelträck, medan andra är överspolade. Att segla här utan GPS kräver mycket uppmärksam navigation och noggrann kurshållning. GPS och i förväg inlagda kurslinjer och girpunkter förenklar mycket.

Man kommer sedan till en del med höga och skogsbevaxta öar. Det finns djupt vatten mellan några av öarna, men det finns också grunda, bränningsfyllda områden mellan andra.

I områdets norra del är skären återigen kala men höga, vilket förenklar positionsbestämningen. Man har också hjälp av ett kummel som står på ett högt skär söder om skäret Skåpet. Detta kummel är bra om man angör leden från norr. Om man har för avsikt att runda Örskär bör man vara observant på grundet Oron i NO.

Det finns många bra natthamnar. En är viken på Söderskärs norra sida. En annan är den lilla fladen på Kullaskärets västsida, som erbjuder skydd för i stort sett alla vindar. Båda finns beskrivna i boken *Öregrundskärgård* (förlag Brixham Books). På norra änden av Gräsö finns den djupa viken Norrfjärden, som ger skydd för i stort sett alla vindar.

Sammanfattningsvis är denna led ett alternativ till den traditionella farleden över Öregrundsgrepen eller till den ”stora” farleden över Ålands hav och södra Kvarken. Den senare är dessutom trafikseparerad för handelssjöfarten. Leden bjuder på skyddade vatten och orörd skärgård. Endast några få sommarstugor kan ses.

Med rätt förberedelser blir navigationen enkel och säker. Dessutom finns många fina naturhamnar att undersöka.

Kjell Pernestål

Den röda linjen på kartan visar huvuddragen för leden genom Gräsö skärgård. Cirkelarna markerar några goda och skyddade naturhamnar.

★ ÖRSKÄR

Norr-fjärden

Skåpet

GRÄSÖ

Gällfjärden

Kullaskär

Bellonagrundet

★ Djursten

○ Söderskär

Dummelgrund

★ Öregrund

Kullbådviken

Rävsten

Bjurskäret

Östhammar

Sladdarön

Ormön

Vässarön

★ Tolvöregrundet

Länsö

Vässarö - Örskär ost om Gräsö

16

Punkttabell

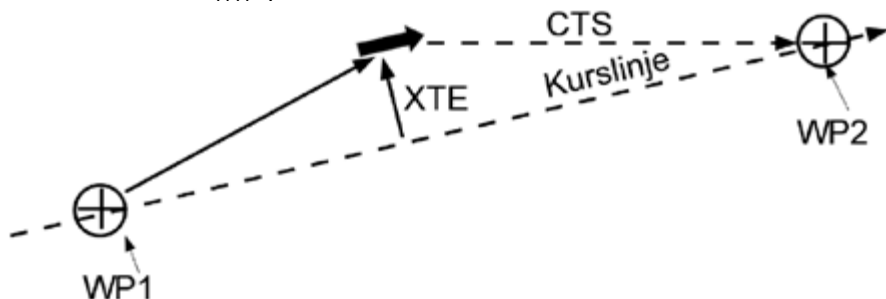
Punkt nr	Lat	Lon	Kurs till nästa	Distans till nästa	Båtsportkort sid	Kommentarer
1	N 60° 15,00'	E 18° 40,55'			11	Start västpricken SV Vässarö
2	N 60° 15,68'	E 18° 41,16'			11	
3	N 60° 16,27'	E 18° 41,47'			11	
4	N 60° 17,26'	E 18° 40,00'			11	
5	N 60° 18,19'	E 18° 36,95'			11	
6	N 60° 18,45'	E 18° 36,62'			11	
7	N 60° 19,20'	E 18° 37,42'			11	
8	N 60° 20,35'	E 18° 37,20'			10, 11	
9	N 60° 21,18'	E 18° 36,39'			10	
10	N 60° 22,66'	E 18° 36,04'			10	
11	N 60° 23,55'	E 18° 32,98'			10	
12	N 60° 24,08'	E 18° 32,78'			10	
13	N 60° 24,30'	E 18° 31,87'			10	
14	N 60° 27,24'	E 18° 33,12'			10	
15	N 60° 28,28'	E 18° 31,60'			10	
16	N 60° 29,82'	E 18° 28,96'			10	
17	N 60° 31,35'	E 18° 27,62'			10	Angöring från norr: Varning för Oron.

Var och en som använder punkttabellen måste själv förvissa sig om att punkterna ligger rätt och att det är fritt vatten mellan dem.

Om rutter och XTE

En modern GPS-plotter med elektroniskt sjökort är normalt utrustad med funktionen Rutt (*eng Route*). Ruttfunktionen är avsedd som hjälpmedel vid färdplanering och för färden. En rutt består av en serie girpunkter (*eng Waypoint*, WP) som kan visas på sjökortet. Punkterna förbinds med kurslinjer. När man använder ruttfunktionen är det bara att följa kurslinjen till nästa girpunkt, där plottern byter till nästa osv.

Plottern har en funktion – XTE (*eng cross track error*) – som kan visas på bildskärmen*). Denna funktion anger hur långt bredvid kurslinjen man ligger och hur man ska styra (BB eller SB) för att komma tillbaka, jämför med figur 1. Ligger man för långt bredvid kurslinjen larmar plottern. Vidare ges en varning när man närmar sig girpunkten.

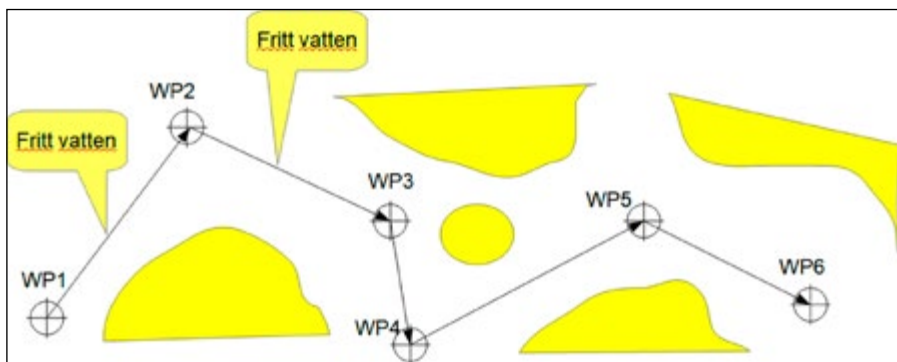

Figur 1 illustrerar funktionen XTE – cross track error. Den anger avståndet till kurslinjen när ruttfunktionen är aktiv. Man får även CTS – course to steer för att komma tillbaka till kurslinjen.

För att skapa en rutt börjar man med sjökortet. Där lägger man in girpunkter efter den väg man avser att följa. Därefter ritar man in kurslinjen mellan girpunkterna med hjälp av en linjal. Det är viktigt att kontrollera att det är fritt vatten mellan punkterna! Se figur 2 på nästa sida. Om den utritade kurslinjen kommer för nära ett grund, en udde eller liknande så lägger man till en girpunkt.

Nästa steg är att mata in girpunkternas positioner i plottern. Hur detta går till beror på plottern och tillverkarens uppfattning – se manualen. Först aktiverar man ”Ny rutt” (eller liknande) och får då (typiskt) ett hårkors på bildskärmens sjökort. Man flyttar hårkors till positionen för den första (i vissa fall sista) girpunkten och markerar den. Sedan fortsätter man med nästa och man ser direkt

*) Hur man matar in och sparar en rutt, och hur den ska visas på bildskärmen, varierar mellan fabrikat och modeller men ska framgå ur plotterns manual. Detsamma gäller värden för larm etc. Hur de nås framgår av manualen.

Figur 2 illustrerar hur man skapar en rutt genom att placera ut girpunkter i sjökortet. Dessa matas in i plottern som sedan ger anvisningar vilken kurs man ska styra.

sin kurslinje. Man fortsätter sedan tills alla girpunkter är inmatade och man når färdplanens mål. Sedan får man ge rутten ett namn och spara den. En annan möjlighet är att mata in koordinaterna för varje position manuellt i en dialogruta.

När man ska följa en rutt väljer man att aktivera den rutt som finns lagrad. Man får då anvisat hur man ska styra till den första girpunkten. Väl vid girpunkten visas kursen (CTS – eng Course To Steer) till nästa girpunkt. Har man gjort inmatningen korrekt så är det bara att styra efter plotterns anvisningar. Om man kommer för långt från kurslinjen larmar plottern, medan man som rorsman kan fokusera på omgivningarna.

Kjell Pernestål

En affisch till din båtklubb

Vill du få en affisch till din båtklubb, med information om Uppsala-Roslagskretsen? Affischen togs fram i stort format till "Allt för sjön 2020" och visar kretsens aktiviteter vid norra Roslagskusten.

Har du din båt i en båtklubb eller hamn vid kusten, och skulle vilja anslå affischen där, i A3-format? Meddela din postadress och klubbens/båthamnens namn till per.e.nilson@outlook.com. Vi skickar affischen till dig, du sätter upp den (inomhus) och tar bort den när den börjar bli för gammal. Kretsen står för tryck och porto.

Sjöfärder i Österled

En nyutkommen bok för långfärdsseglaren!

Hans Norman, historieprofessor emeritus, erfaren långfärdsseglare och tidigare styrelseledamot i Uppsalakretsen, är nu färdig med sin historiska guidebok för sjöfarare – från östra Sverige längst in i Finska viken och från Finlands kuster till Riga, ett område med världens största arkipelag.

Ända sedan vikingatidens handels- och krigsfärder band öst-västliga vattenleder ihop det som senare blev det svenska riket. Sveariket expanderade från Mälarenregionen österut, först till Åland och södra Finland. I konkurrens med danska, tyska och ryska intressen utvidgades riket till Baltikum.

Läsaren inbjuds till medeltidens färder från Arholma till Lemböte kapell på Åland, får uppleva den fängslande övärlden i Åbolands skärgårdar, får känslan av att nalkas Sveaborgs vallar, Tallinns medeltida stad med dess tornspiror eller tsar Peters stora byggnadsprojekt S:t Petersburg. Med inlevelse kan seglaren närma sig Krysserort och förstå dramatiken vid de svenska flottornas utbrytning ur Viborgska viken, liksom betydelsen av den efterföljande segern vid Svensksund.

Bokens första del ger en historisk bakgrund. Här skildras utvecklingen alltsedan Östersjöområdet började befolkas, fram över vikingatiden och rikets enande. Därefter ges en bild av Svearikets expansion och framväxten av stormaktsväldet, varefter redogörs för den tillbakagång som successivt kom, följd av rysk dominans. Framför allt behandlas segelsjöfarten tid.

I andra delen, huvudavsnittet, tas alla undersökta platser och företeelser upp, med betoning på vad som gör dessa historiskt och kulturhistoriskt intressanta.

Tredje delen behandlar bland annat utvecklingen av de civila och militära flottorna, speciellt den svenska skärgårdsflottan.

Totalt beskrivs cirka 200 platser och företeelser. Dessa är utmärkta på de kartor som utvisar de viktigaste farlederna. Många detaljkartor ger närmare förståelse av historiska förlopp och sammanhang.

Boken omfattar 350 sidor med ett stort antal kartor och bilder. Lämplig som presentbok – en perfekt julklapp till Uppsala-Roslagsseglaren! Kan beställas fraktfritt från SXX:s kansli, från Balkong Förlag AB och från nätbokhandeln.

Per Nilson

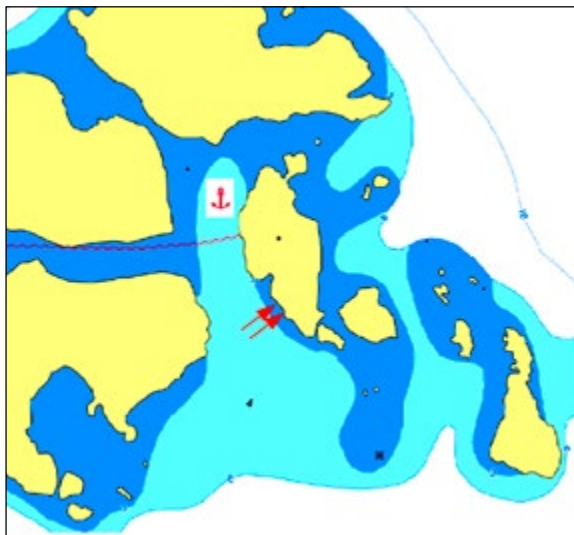

Med drönare och ekolod

Vill du vara med?

Svenska Kryssarklubben, SXX, lägger ut och underhåller bojar efter svenska kusten, totalt cirka 240 bojar. För att följa och dokumentera denna verksamhet har ett nytt bojregister tagits i drift. Registret öppnar också för möjligheter att dokumentera andra aktiviteter som SXX:s medlemmar bedriver och utvecklar, såsom farleder, naturhamnar, bergöglor, enslinjer etc. Genom hemsidan www.sxx.se kan sådan information göras tillgänglig för alla medlemmar i SXX.

Beskrivning av t ex en naturhamn görs genom att man kartlägger djup med mera och redovisar resultatet på ett sjökortsutdrag och markerar möjliga lägen för förtöjning, se exemplet nedan. Man kompletterar sedan med texter och bilder, allt efter behov och önskan. Med tillgång till drönare kan sjökorten kompletteras med flygfoton. Om man har möjlighet kan flygbilder och sjökort geotaggas för fortsatt utveckling, så att man kan kombinera sjömätta data med information från plottern.

Andra exempel är beskrivning av intressanta leder (se annan plats i denna tidning) med mera. Man kan även markera var det finns bergöglor att förtöja vid.

Arbetet att inventera naturhamnar etc inom norra Mälars-Roslagsområdena organiseras av kretsens Hamn- och farledskommitté. Vi är några som påbörjat arbetet, men vi behöver vara fler.

Det vi gör är att vi letar upp kända och nya naturhamnar samt lodar och fotograferar för att sedan mata in data i registret. Farleder testas och lodas för att säkerställa att de är fria från överraskningar. Om du vill vara med i projektet, kontakta Janne Elfstedt eller Kjell Pernestål vid Uppsala-Roslagskretsen.

Janne Elfstedt 0705-97 12 48 info@elfstedts.se

Kjell Pernestål 076-930 46 90 kjell.pernestal@gmail.com

Svenska Kryssarklubben Uppsala-Roslagskretsen

Hemsida och e-postlista

Uppsala-Roslagskretsen har egen hemsida och eget utskick av påminnelser till klubbafnarnar, seglingar etc via e-post. Hemsidan hittar man antingen via riksföreningens sida www.sxk.se eller direkt på www.sxk.se/upsala-roslagskretsen. Påminnelser via e-post kommer inför varje programkväll och några andra tillfällen per år till alla som har anmält sin e-postadress till kretsen.

Både hemsidan och e-postlistan sköts av *Jan Simonson*, och vill du anmäla dig till listan är det honom du ska kontakta via: jan.simonson@sxk.se

Läs Nytt från Uppsala-Roslagskretsen på din skärm!

Om du inte längre vill få den tryckta kretstidningen i brevlådan tre gånger om året, ska du anmäla din postadress *och* e-postadress till redaktören, per.e.nilson@outlook.com. Då får du i stället ett mejl varje gång som ett nytt nummer finns att ladda hem från hemsidan. Bra för miljön – och kretsen sparar papper och porto!

SXK på YouTube och sociala medier

På Kryssarklubbens kanal på YouTube finns filmer som t ex ”Segla vikingaskepp” eller ”Segla till Polen”. Du hittar den tillsammans med SXK:s och På Kryss Facebook- och Instagramsidor via hemsidan www.sxk.se, klicka på ”Socialt”.

Annonsera i Nytt från Uppsala-Roslagskretsen

Tidningen utkommer med tre nummer per år, i början av januari, april och oktober. För information om annonsering och annonspriser, kontakta per.e.nilson@outlook.com. Kretsmedlemmar annonserar gratis om båtprylar etc.

Nytt från Uppsala-Roslagskretsen, som utkommer i januari, april och oktober, är medlemsblad för

Svenska Kryssarklubben, Uppsala-Roslagskretsen

c/o Bo Nordlund

Orphei Drängars Plats 5

75311 UPPSALA

e-post: upsala-roslagskretsen@sxk.se hemsida: www.sxk.se/upsala-roslagskretsen

plusgiro: 17 10 94-6

Ordförande: Lennart Beckman, lennart@marlenuppsala.se

Material till tidningen skickas till per.e.nilson@outlook.com. Bilder som mejlas ska skickas som separata bifogade jpg-filer, *inte* infogade i dokument. Upplösning minst 300 dpi.

Carlssons Tryckeri, Uppsala 2020

www.carlssonstryckeri.se

Framsidan: Fyren Svartklubben 200 år. Foto Kristina Söderlind Rutberg.

Avsändare:
Svenska Kryssarklubben
Uppsala-Roslagskretsen
c/o Bo Nordlund
Orphei Drängars Plats 5
75311 UPPSALA

Roslagens flagga. Foto Håkan Nilsson.